

هر آنچه باید در مورد بیماری فاسیولیاژیس بدانیم

- فاسیولیاژیس یک بیماری عفونی انگلی است که به دنبال خوردن سبزیجات و گیاهان یا آب آلوده به فرم متاسرکر انگل فاسیولا ایجاد می شود
- این انگل جزو کرم های پهن دسته بندی می شود.
- انگل های بالغ در مجاری صفراوی افراد آلوده و حیواناتی از قبیل گوسفند و گاو مشاهده می شوند.
- به طور کلی این بیماری در دام و سایر حیوانات شایع تر از انسان ها است.
- دو گونه از این انگل افراد را آلوده می کنند. گونه اصلی آن *Fasciola hepatica* است که به عنوان انگل کبدی رایج یا انگل کبد گوسفند نیز شناخته می شود و گونه ای مرتبط با آن به نام *Fasciola gigantica* نیز افراد را آلوده می کند
- تخم انگل موجود در مدفوع دام ها یا افراد آلوده، بعد از دفع توسط مدفوع دام یا انسان باید در محیط و شرایطی خاص رشد کند تا در نهایت قادر به آلوده کردن افراد یا حیوانات دیگر باشد. در شرایط غیر معمول ممکن است افراد با خوردن کبد نیم پز یا خام که حاوی اشکال نابالغ انگل است، آلوده شوند
- انسان ها با مصرف مواد آلوده به این انگل به این بیماری مبتلا می شوند. راه اصلی انتقال آن خوردن سبزیجات و گیاهان آلوده به فرم متاسرکر انگل است. همچنین راه دیگر آلوده شدن افراد، مصرف آب آلوده، مانند نوشیدن آب های جاری سطحی غیر تصفیه می باشد.
- مهم ترین راه های پیشگیری و کنترل بیماری، این است که مسافران در هنگام سفر به مناطق آلوده و اندمیک بیماری از مصرف گیاهان و سبزیجات خام و آبی که ممکن است آلوده باشد، خودداری کنند.
- هیچ واکسنی برای محافظت از انسان در برابر فاسیولا در دسترس نیست.

مراقبت از بیماری فاسیولیاژیس

هدف از مراقبت این بیماری در ایران کنترل بیماری در انسان و دامها است که این مهم با شناسایی دقیق تمام موارد مشکوک و محتمل این بیماری در انسانها و ارجاع آنها در اسرع وقت به نزدیکترین واحد بهداشتی انجام می شود. در واحد های بهداشتی کشور، برای موارد مشکوک و محتمل به ابتلا به فاسیولیاژیس نمونه گیری (مدفوع و سرم) جهت انجام آزمایشات تشخیص قطعی به صورت رایگان انجام میشود .

پرسش های رایج در مورد فاسیولیاژیس

فاسیولیاژیس چیست؟

فاسیولیازیس یک بیماری عفونی ناشی از انگل فاسیولا است. این انگل جزو کرم‌های پهن دسته‌بندی می‌شود. انگل‌های بالغ در مجاری صفراوی افراد آلوده و حیواناتی از قبیل گوسفند و گاو مشاهده می‌شوند. به طور کلی این بیماری در دام و سایر حیوانات شایع‌تر از انسان‌ها است. دو گونه از این انگل افراد را آلوده می‌کنند. گونه اصلی آن *Fasciola hepatica* است که به عنوان انگل کبدی رایج یا انگل کبد گوسفند نیز شناخته می‌شود و گونه‌ای مرتبط با آن به نام *Fasciola gigantica* نیز افراد را آلوده می‌کند.

انگل فاسیولا بیشتر در کجا دیده می‌شود؟

اگر چه موارد بیماری فاسیولیازیس از سراسر مناطق حاشیه دریای خزر گزارش شده است، ولی بیشترین موارد آن مربوط به استان گیلان بویژه شهرستان‌های انزلی و رشت می‌باشد. فاسیولیازیس در اکثر نواحی اندمیک دنیا یک بیماری روستائی است و کشاورزان و دامداران را بیشتر تحت تأثیر قرار می‌دهد ولی در نواحی اندمیک استان گیلان بیشترین موارد بیماری از مناطق شهری گزارش شده است. این بیماری عموماً در مناطقی با مصرف بالای سبزیجات و گیاهان خودرو و محلی که اغلب به صورت خام و بدون ضدعفونی و سالم سازی یا مصرف آب‌های غیر تصفیه شده ایجاد و گسترش می‌یابد.

انسان چگونه به بیماری فاسیولیازیس مبتلا می‌شود؟

آلودگی انسان و سایر میزبانان به انگل فاسیولا به دنبال خوردن متاسرکرهای عفونت زارخ می‌دهد. از آنجائی که این متاسرکرها غالباً چسبیده به برگ گیاهان آبی و یا به صورت شناور بر آب وجود دارند، لذا انسان در اثر مصرف گیاهان و آب‌های آلوده مبتلا می‌شود.

به طور خلاصه منابع آلودگی پیشنهاد شده برای ابتلا به این نوع انگل عبارتند از:

۱. خوردن گیاهان وحشی آب شیرین
۲. خوردن گیاهان آبی پرورشی
۳. خوردن گیاهان وحشی خشکی زی
۴. خوردن گیاهان خشکی زی پرورشی
۵. خوردن غذاهای سنتی که از سبزیجات محلی تهیه می‌شوند
۶. نوشیدن آب آلوده به متاسرکر
۷. خوردن غذاها و سوپ‌های تهیه شده با آب آلوده
۸. شستشوی وسایل آشپزخانه و سایر وسایل در آبهای آلوده

علائم بیماری فاسیولیاژیس چیست ؟

علائم بالینی در انسان می تواند شامل علائم تب، ضعف، درد شکم، ائوزینوفیلی در خون، هپاتومگالی (بزرگی کبد) و آزمایش های غیرطبیعی کبد باشد.

چه مدت پس از مصرف احتمالی مواد غذایی یا آب آلوده با انگل، علائم بیماری ظاهر می شوند؟

علائم مرحله حاد می تواند از چند روز (به طور معمول کمتر از یک تا دو هفته) پس از قرار گرفتن در معرض این انگل شروع شده و تا چند هفته یا چند ماه ادامه یابد.

برخی از افراد در مرحله مزمن عفونت، هنگامی که انگل بالغ در مجاری صفراوی قرار دارد، احساس بیماری می کنند. در این مرحله علائم می تواند از ماه ها تا سال ها پس از مواجهه شروع شود.

به صورت کلی دوره کمون بیماری که از زمان خورده شدن شکل متاسرکر تا ظهور اولین نشانه بیماری را شامل می شود، هنوز دقیقاً مشخص نیست و ممکن است از چند روز، چند هفته، تا چند ماه و حتی بیشتر به طول بیانجامد.

چه کسانی بیشتر به فاسیولیاژیس مبتلا می شوند ؟

ابتلا به بیماری کاملاً در ارتباط با داشتن آگاهی های بهداشتی افراد و سابقه حضور در مناطق اندمیک می باشد . به طوری که افرادی که از سبزیجات و گیاهان ضد عفونی نشده به صورت خام یا نیم پز و یا آب آشامیدنی ناسالم استفاده می کنند ، یا سابقه مسافرت و زندگی در مناطق اندمیک بیماری یا وضعیت بهداشتی نامطلوب دارند ، بیشترین خطر ابتلا را دارند.

اگر خودم یا یکی از اطرافیان دارای علائم مشکوک به ابتلا به فاسیولیاژیس شدیم چه کاری باید انجام دهیم؟

اگر فکر می کنید شما یا یکی از اعضای خانواده تان دارای علائم مشکوک و محتمل ابتلا به بیماری را دارید ،باید برای انجام معاینه و آزمایشات تخصصی تشخیصی،به نزدیکترین واحد بهداشتی محل زندگی یا کار خود مراجعه نمائید.

فاسیولیاژیس چگونه تشخیص داده می شود؟

تشخیص ابتلا به فاسیولیاژیس از طریق آزمایش مدفوع و سرم خون است. برای انجام این آزمایش باید از بیمار نمونه مدفوع یا سرم خون تهیه و به آزمایشگاه ارسال گردد . این آزمایش در سیستم بهداشتی کشور به صورت رایگان انجام می شود.

فاسیولیزیس چگونه درمان میشود؟

در حال حاضر موثرترین دارو برای درمان افراد آلوده، استفاده از قرص های تریکلاندازول است که در ایران نیز توسط کمیته کشوری مراقبت فاسیولیزیس به عنوان داروی انتخابی در درمان بیماری انسانی معرفی شده است. درمان بعد از دریافت نتیجه مثبت آزمایشگاه و با تجویز پزشک، به صورت رایگان از کلیه واحدهای بهداشتی کشور قابل تهیه است.

آیا در صورت تماس با فرد مبتلا به فاسیولیزیس ، باید نگران ابتلا به این بیماری باشیم؟

خیر، این بیماری بیماری به هیچ وجه مستقیماً از یک فرد به فرد دیگر منتقل نمی شود . بنابراین عموماً تماس با یک فرد آلوده عامل خطری برای ابتلا به این بیماری نیست.

چگونه می توانم از ابتلا به بیماری فاسیولیزیس پیشگیری کنم؟

برای پیشگیری از ابتلا به بیماری فاسیولیزیس رعایت موارد زیر ضروری است:

- آشنایی با سیر تکاملی بیماری و روشهای انتقال عفونت به انسان و همچنین راه های جلوگیری از سرایت آن به افراد جامعه (بویژه اگر در مناطق آندمیک بیماری سکونت دارید)

- خودداری ساکنین مناطق اندمیک از مصرف خام گیاهان آبی و وحشی و همچنین سبزیجات محلی (ترتیزک، شاهی وحشی، چوچاق، خالیوش، پونه صحرائی،.....) و مصرف این سبزیجات به صورت پخته یا خشک شده

- کاشتن سبزیجات محلی مورد علاقه در محل های مناسب تحت شرایط کاملاً کنترل شده و بدون امکان دسترسی حلزون ها و حیوانات نشخوارکننده.

- شستشوی دقیق سبزیجات مصرفی و سپس ضد عفونی صحیح آن ها (این انگل با محلول ۲۴ میلی گرم در لیتر پرمنگنات پتاسیم به مدت ۱۰ دقیقه و یا محلول ۱۲۰ میلی لیتر سرکه (یک استکان) در یک لیتر آب، به مدت ۱۰ دقیقه از بین خواهد رفت)

- خود داری از مصرف کود حیوانی برای تقویت گیاهان آبی.

- عدم استفاده از آبهای آلوده (آبهای سطحی) برای آبیاری و یا شستشوی سبزیجات و ظروف آشپزخانه.

- استفاده از آب شرب بهداشتی و پرهیز از آشامیدن آبهای سطحی همچون آب چشمه های روباز در مناطق بیلاقی.